

Liberalizacja wizowa z UE: sukces Mołdawii, powolne postępy Ukrainy

Rafał Sadowski

19 listopada Rada UE uznała, że Mołdawia zrealizowała pierwszą fazę Planu Działań na rzecz Liberalizacji Wizowej (PDLW) i zgodziła się na jej przejście do drugiej fazy. Wypełnienie PDLW ma prowadzić do zniesienia wiz schengenских. Plan Działań składa się z dwóch faz: przygotowawczej (opracowania reform i zmian ustawodawczych) oraz implementacyjnej (realizacji zaplanowanych reform). UE przyznała PDLW Ukrainie (listopad 2010) i Mołdawii (styczeń 2011). 20 listopada parlament Ukrainy przyjął dwie ustawy dotyczące dokumentów biometrycznych oraz ochrony danych osobowych, których brak stanowił przeszkodę w zamknięciu pierwszej fazy PDLW.

Komentarz

- Przejście Mołdawii do drugiej fazy realizacji PDLW jest konkretnym osiągnięciem w procesie liberalizacji wizowej z UE. Świadczy też o większym zaangażowaniu Kiszyniowa w procesy zbliżenia z UE w porównaniu z Ukrainą, jeszcze rok temu uznawaną za lidera integracji europejskiej w Europie Wschodniej. Decyzja Rady w sprawie Mołdawii ma też na celu stymulowanie procesów integracji europejskiej oraz wsparcie dla proeuropejskich sił politycznych. Efekt ten osłabia jednak długi proces decyzyjny wewnątrz Unii. Pięć miesięcy zajęło podjęcie decyzji przez Radę, po tym kiedy Komisja opublikowała 22 czerwca raport stwierdzający wypełnienie przez Mołdawię wszystkich punktów pierwszej fazy PDLW.
- Realizacja drugiej, implementacyjnej fazy PDLW będzie znacznie trudniejszym wyzwaniem dla Mołdawii niż dotychczasowe działania. Jej sukces będzie zależeć od postępu we wdrażaniu konkretnych reform. Problem mogą stanowić tu jednak ograniczone możliwości administracyjne, opór wewnętrznych grup interesów, a także pogarszająca się sytuacja ekonomiczna kraju. W przypadku Mołdawii najpoważniejszym wyzwaniem jest reforma systemu sprawiedliwości oraz zwalczanie korupcji. Zniesienie wiz do UE będzie zależeć od tempa wdrażania PDLW przez Mołdawię oraz od decyzji politycznej państw członkowskich. Proces ten może trwać minimum 2–3 lata.
- Dla władz ukraińskich zniesienie reżimu wizowego jest priorytetem w relacjach z Unią, zwłaszcza w sytuacji pogorszenia relacji politycznych z Brukselą i wstrzymywania się UE

z podpisaniem Umowy Stowarzyszeniowej (US). UE nie traktuje na razie ewentualnego wstrzymania procesu liberalizacji wizowej jako formy nacisku na władze w Kijowie naruszające zasady demokracji (gdyż jest to instrument skierowany do społeczeństwa), jak to ma miejsce w przypadku podpisania US. W tym przypadku możliwe jest osiągnięcie wymiernego sukcesu w krótszym czasie i przy mniejszych kosztach niż przy wdrożeniu US rozpisanej na wiele lat. Przegłosowanie przez parlament ukraiński dwóch ustaw nie oznacza jednak zamknięcia pierwszej fazy PDLW. Najważniejszymi przeszkodami nadal pozostają luki w ustawodawstwie przeciwdziałającym dyskryminacji oraz brak sprawnie funkcjonującej instytucji antykorupcyjnej. Jeśli szybko zostałyby rozwiązane te kwestie, to zamknięcie pierwszej fazy i przejście do drugiej najwcześniej możliwe jest w połowie 2013 roku. Jednak przyjęta ustawa biometryczna budzi kontrowersje na Ukrainie i spotkała się z krytyką organizacji pozarządowych, które uznają, że znacznie wykracza ona poza wymogi UE. Organizacje obawiają się m.in., że władze będą mogły zbierać w sposób niekontrolowany zbyt wiele informacji o obywatelach.